

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	49-353-03-2
Дата:	19 / 05 2023 г.

0829
СФ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ДЕВЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ДОКЛАД
за първо гласуване

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-3, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-354-01-5, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 19.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-354-01-1, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 12.04.2023 г. и Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-302-01-18, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.

На свое заседание, проведено на 18 май 2023 г., Комисията по правни въпроси обсъди и гласува Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-3, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-354-01-5, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 19.04.2023 г.; Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-354-01-1, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 12.04.2023 г. и Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-302-01-18, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.

На заседанието присъстваха: от Министерството на правосъдието – г-н Крум Зарков - министър, г-жа Юлия Ковачева – заместник-министър, г-н Емил Дечев – заместник-министър, г-жа Мирослава Манолова – началник на политическия кабинет на министъра, г-жа Милена Коцева – директор на Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ и г-жа Мария Димитрова – правителствен агент към Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“; от Прокуратурата на Република България – Иван Гешев – главен прокурор и заместниците на главния прокурор – г-жа Красимира Филипова и г-жа Десислава Пиронева; от Висшия адвокатски съвет – г-жа Ина Лулчева – заместник-председател; от Камарата на следователите в България – г-н Ясен Тодоров – член на Управителния съвет; от Асоциацията на прокурорите в България – г-н Емил Иванов – прокурор от Върховна касационна прокуратура; от Асоциация „Форум“ – г-жа Мария Карагъзова – председател и председател на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет; от Съюз на съдиите в България – г-н Красимир Мазгалов – изпълнителен секретар и съдия в Софийския градски съд; от Българска съдийска асоциация – г-жа Росица Велкова – председател и съдия в Софийския районен съд; от Български институт по правни инициативи – г-жа Биляна Гяурова – директор и от Инициатива „Правосъдие за всеки“ – г-н Велислав Величков – председател и г-н Емил Георгиев.

Законопроект, № 49-302-01-3, с вносител Министерския съвет, беше представен от министър Крум Зарков, който посочи, че с транспонирането на Директива (ЕС) 2016/800 се въвеждат общи минимални правила относно защитата на процесуалните права на децата, заподозрени или обвиняеми в наказателното производство. Беше отбелязано, че за неизпълнение на задължението за въвеждане на директивата е образувана процедура за нарушение срещу Република България. Целта на законопроекта е създаването на правила и специални мерки за децата и уязвимите лица, за да се гарантира, че те могат да участват ефективно в наказателното производство и могат да се ползват от правото си на справедлив съдебен процес в същата степен, както другите обвиняеми.

В обхвата на Директива (ЕС) 2016/800 попадат лицата, които преди да навършат 18 години са станали заподозрени или обвиняеми в

извършването на престъпление, независимо от възрастта им до окончателното приключване на наказателното производство.

С предложените промени се създават изрични правила за определяне на възрастта на непълнолетните заподозрени или обвиняеми и се предлага презумпция при съмнение за възрастта, че свидетелят е на възможно най-ниска възраст, като се допуска и извършването на медицинска експертиза за установяване на възрастта.

Предвижда след предявяване на постановлението за привличане органът на досъдебното производство да изисква от инспектор при детска педагогическа стая изготвянето на характеристика за установяване на емоционална и социална зрялост, икономическо положение, социална и семейна среда, уязвимост, предходни противоправни прояви и рискови фактори.

В допълнение към правата на непълнолетния обвиняем се урежда възможността родител, попечител или лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата на непълнолетния в наказателния процес, както и правото непълнолетният да бъде придружаван в съдебните заседания от родител, попечител или от лице, което по закон полага грижи за него. Предвижда се задължението за установяване на личностните особености на детето, както и правото на ограничаване разпространяването на информация за качеството му на обвиняем.

Законопроектът въвежда задължението за извършване на медицински преглед за оценка на общото физическо и психическо състояние на непълнолетния обвиняем веднага след задържането му и с оглед неговата защита се предлага при провеждането на разпит да се изготвя звукозапис и видеозапис, когато е налице обвинение за престъпление, за което се предвижда наказание, не по-малко от десет години лишаване от свобода, или друго по-тежко наказание.

Предвижда се също задържането на дете да се използва като крайна мярка, като при налагането на мярка за неотклонение задържане под стража задържането не може да продължи повече от пет месеца при обвинение за тежко умишлено престъпление и повече от една година, когато се предвижда наказание, не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода, или друго по-тежко наказание. Във всички останали случаи се предлага продължителността на задържането под стража в досъдебното производство да не може да продължи повече от два месеца.

Законопроектът предвижда делата, по които обвиняемият е непълнолетен, да се разследват, разглеждат и решават с предимство и въвежда принципното положение непълнолетните обвиняеми да бъдат съдени при закрити врата. Предлага се при разглеждането на дело срещу дете задължително да се призовава негов родител или попечител, или друго лице, което по закон полага грижи за него, като се урежда и изискването за специална подготовка на съдиите и прокурорите в областта на правата на детето.

С въвеждането на Директива 2012/29/ЕС се установяват минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления. Г-н Зарков отбеляза, че за неизпълнение на задължението за пълно въвеждане на директивата е образувана процедура за нарушение срещу Република България. Целта на предложените изменения е осигуряването на подходящи мерки за защита на пострадалите, които да доведат до намаляване на риска от вторично и повторно виктимизиране, сплашване и откъсване от страна на извършителя, както и обезпечаването на адекватна подкрепа, съобразена с нуждите на пострадалия и неговите близки.

Към процесуалните права на пострадалите се добавя правото да бъдат придружавани от лице по техен избор и се предлага ограничаване на провеждането на повторен или допълнителен разпит на пострадалия като свидетел, с което се цели намаляване на стреса на пострадалия. Предвижда се също задължението за получаване на писмен превод на постановлението за отказ от образуване на наказателно производство, когато пострадалият не владее български език.

За целите на осигуряването на максимално равнище на защита на пострадалите разпитът може да се проведе в съобразено със специфичните нужди на пострадалия помещение, в присъствието на педагог или психолог и от един и същ разследващ орган при повторен разпит. Предвижда се в случаите на домашно насилие или на престъпление против половата неприкосновеност разпитът да се извърши от лице от същия пол.

За да се гарантира навременното прилагане на специални мерки за закрила на пострадалите от престъпления се въвежда извършването на индивидуална оценка, която да определи физическото и психическото състояние на пострадалия в резултат на претърпяното престъпление и да установи наличието на специфични нужди от защита. Предлага се процедурата за извършване на индивидуална оценка на пострадалите и установяването на специфични нужди за защита да се извърши

от органите на Министерството на вътрешните работи на основата на обективни критерии, уредени в конкретна процедура в Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали и престъпления.

В съответствие с Директива 2012/29/ЕС се осигурява възможност членовете на семейството на пострадалия, претърпели имуществени и неимуществени вреди от престъпления от общ характер, също да получат подпомагане.

Във връзка с въвеждането на изцяло нови нормативни режими и необходимостта от подготовка и обучение на магистратите в областта на правата на детето се предлага отлагане на влизането в сила на законопроекта с три месеца след обнародването му в „Държавен вестник“.

Внесеният от Министерския съвет законопроект, № 49-302-01-20, беше представен от министъра на правосъдието, г-н Крум Зарков, който посочи, че основната цел на предлагания законопроект е повишаване ефективността на наказателното производство, защита в по-голяма степен правата на пострадалите от престъпления и регламентиране на ефективен механизъм за търсене на наказателна отговорност на главния прокурор и неговите заместници, както и подобряване на международната репутация на българската държава посредством съобразяване с препоръките на европейските партньори и мерките, заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост, и тяхното успешно интегриране в националния правен ред, съобразено с националното правосъзнание и правна традиция.

Г-н Зарков отбеляза, че в законопроекта са възприети препоръките на различни европейски партньори, включително препоръките на Венецианската комисия от 24 октомври 2022 г., предишни становища на Венецианската комисия, както и редица резолюции и решения на Комитета на министрите на Съвета на Европа, както и препоръките по Механизма за сътрудничество и проверка на Европейската комисия за необходимостта от въвеждане на ефективен и съобразен с действащата конституционна уредба модел за независимо разследване срещу главния прокурор и неговите заместници. Също така бе допълнено, че Службата за подкрепа на структурните реформи на Европейската комисия е изготвила през 2017 г. независим технически анализ на структурния и функционалния модел на прокуратурата и на нейната независимост и е направила конкретни препоръки във връзка с реформата на прокуратурата, сочещи необходимост от въвеждане в законодателството на „прозрачна процедура,

в случай че в бъдеще главен прокурор бъде обвинен по време на мандата си в извършването на тежко престъпно деяние“.

Министърът акцентира върху множеството препоръки и междинни резолюции на Комитета на министрите към Съвета на Европа, направени в рамките на продължаващия над 10 години процес по наблюдение на изпълнението на осъдителното решение по делото „Колеви с/у България“, както и на изразени становища на Европейската комисия за демокрация чрез право („Венецианската комисия“) за необходимостта от въвеждане на съдебен контрол върху отказите за образуване на досъдебно производство и предприемане на мерки за намаляване на влиянието на главния прокурор в новия Висш съдебен съвет.

Г-н Зарков посочи, че първата основна част от предложенията в законопроекта са свързани с въвеждане на допълнителни гаранции за защита на правата на пострадалите, като се усъвършенства и обособява уредбата на защитата на ощетеното юридическо лице. С цел борба с корупционни практики и осигуряване на благоприятна икономическа среда, се въвежда фигурата на лицето, направило съобщение за извършено престъпление, като субект в досъдебното производство макар и в ограничени хипотези – при липса на пострадал или негови наследници, или ощетено юридическо лице.

С проекта на закон се въвежда засилен съдебен контрол в началната фаза на процеса, с цел постигането на важна гаранция за ефективната защита на пострадалите от престъпления. Предвижда се на съдебен контрол да подлежат отказите за образуване на досъдебно производство за тежко престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК, както и други, конкретно изброени престъпления, с извършването на които могат да се засегнат основни права по Конвенцията. Ограничението на хипотезите, при които се допуска такова обжалване, е направено с оглед избягване на риска да се претоварят първоинстанционните съдилища с дела на този етап.

За съдебния контрол на постановлението за отказ са предвидени кратки срокове, както и възможност при новооткрити от прокурора или прокурор от по-горестоящата прокуратура обстоятелства отново да се образува досъдебно производство.

Министърът на правосъдието добави, че законопроекът предлага усъвършенстване на разпоредбите за отмяна на постановлението за прекратяване на наказателното производство от прокурора и въвеждане на

ясни правила за отмяна от главния прокурор в изрично изброените случаи в новосъздадения чл. 243а от НПК.

Отбеляза се, че необходимостта от въвеждане на възможност за разделяне на делото в съдебна фаза произтича от осъдителни решения на Европейския съд.

Г-н Зарков отбеляза, че предложенията за промени в чл. 250 от НПК представляват връщане към отдавна утвърдено, но изоставено в българското наказателно производство решение съдът да прекратява наказателното производство, когато деянието, описано в обвинителния акт или в тѣжбата, не съставлява престъпление.

Със законопроекта се въвеждат ясни гаранции, че материалите при досъдебното производство ще бъдат разгласявани при пълно съобразяване на презумпцията за невиновност, както и възможност за оповестяване на тази информация, когато е налице надделяващ обществен интерес и съдебен контрол с цел гарантиране на законосъобразно прилагане на тази процедура. Предлага се и съответно изменение в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, с което се регламентира възможността на засегнатото лице да търси обезщетение, когато е установено нарушение на презумпцията за невиновност по посочения ред.

Предлагат се и промени в правната уредба на наказателните производства за престъпления, които се преследват по тѣжба на пострадалия, като още една гаранция за охраняване на техните права при преследване и наказване на този немалък кръг деяния.

Промените в разпоредбите на чл. 416 и 417 НПК предвиждат въвеждане на нови форми на съдебен контрол при изпълнение на наказанията, по-конкретно с цел избягване на нарушения на правото на свобода.

Предложенията за допълнение на наказателния кодекс са свързани с необходимостта да бъде криминализирано деянието „изтезание“ в съответствие с изискванията на Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Предвиждат се и по-тежко наказуеми състави на престъпленията убийство и телесни повреди, когато те са извършени по подбуди, свързани със сексуалната ориентация на пострадалия. Сексуалната ориентация се допълва като признак и в съставите на престъпленията против равенството на гражданите по чл. 162 и 163 от Наказателния кодекс.

За осигуряване провеждането на независимо разследване срещу главния прокурор или негов заместник със законопроекта се предлага в

случаите, когато е налице законен повод по чл. 208 от НПК или в случаите на чл. 212, ал. 2 от НПК за започване на разследване срещу главния прокурор или негов заместник, материалите да се изпращат на ръководителя на наказателната колегия на Върховния касационен съд (ВКС).

Г-н Зарков посочи, че след постъпването на материалите във ВКС, образуваната преписка ще се разпределя незабавно на съдия, определен на случаен принцип между съдиите от наказателната колегия на Върховния касационен съд и съдиите от наказателните отделения на апелативните и окръжните съдилища, с ранг съдия във Върховния касационен съд от списък, който се одобрява предварително от общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд. Беше отбелязано, че съдиите ще се включват в този списък след изразено от тях писмено съгласие, като за да се гарантира достатъчно опит в наказателната сфера, е предвидено в списъка да се включват съдии, които последните седем години преди включването им в списъка са работили като съдии по наказателни дела. Предлага се съдията да бъде назначен временно на длъжност прокурор във Върховната касационна прокуратура, за да се отговори на конституционното изискване наказателното преследване да се провежда от прокурор. В случай, че в шестмесечен срок от законния повод по ал. 1 възникнат и други законни поводи за образуване на досъдебно производство срещу главния прокурор или в хипотезата на чл. 212, ал. 2 от НПК, е предвидено те да се разглеждат от прокурора по ал. 4, като ако в този срок е отказано образуване на досъдебно производство, не са налице други законни поводи или е прекратено образуваното наказателно производство, след изтичането му, се предвижда прокурорът по разследване на престъпления, извършени от главния прокурор да се възстановява на заеманата преди това длъжност като съдия.

Със законопроекта се предлага, прокурорът по разследване на престъпления, извършени от главния прокурор да ръководи досъдебното производство и да участва в съдебното производство, като е предвидено срокът за изпълнение на функциите му на прокурор в случай на образувано досъдебно производство да не може да бъде повече от две години, а след изтичането на този срок той се възстановява на заеманата преди това длъжност като съдия. Създава се възможност в случаите, когато производството срещу главния прокурор или негов заместник продължи повече от две години, наказателната колегия на Върховния касационен съд да определя, а прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет да следва

да назначи друг прокурор по същия ред, като при наличие на данни за обстоятелства по чл. 129, ал. 3, т. 5 от Конституцията на Република България, които не съставляват престъпления, прокурорът по разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, ще изпраща събраните материали на министъра на правосъдието.

Законопроектът предвижда постановлението за отказ за образуване на досъдебно производство да може да се обжалва от заинтересованите лица в седемдневен срок пред Софийския градски съд, като съдът ще разглежда делото еднолично в закрито заседание не по-късно от един месец от постъпването на материалите и ще се произнася с определение по обосноваването и законосъобразността на постановлението за отказ да се образува досъдебно производство. Въвежда се изискване определението на Софийски градски съд, с което се потвърждава постановлението, да подлежи на обжалване в седемдневен срок от получаване на преписа пред Апелативен съд – София, като съдът ще се произнася в закрито заседание в седемдневен срок в състав от трима съдии с определение, което е окончателно.

Що се отнася до контрола върху действията на прокурора по разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, с цел съобразяване с рамките на правомощията на прокуратурата, поставени от Конституцията, и осигуряване на вътрешноинстанционен контрол се въвежда още една фигура, на прокурора, осъществяващ контрол върху действията на прокурора по разследване. Тя се създава след привличане на главния прокурор като обвиняем и се конституира по начин, подобен на този на прокурора по разследване. Предвижда се за контролиращия прокурор да има поставени по-високи изисквания чрез съответни промени в Закона за съдебната власт, като съответно той се поставя и в по-висок йерархичен ранг – да може да се избере само измежду съдиите от наказателната колегия на Върховния касационен съд и се назначава за заместник на главния прокурор, осъществяващ само и единствено контрол върху действията на прокурора по разследване. Въвежда се срокът за изпълнение на функциите му да е две години, като след изтичането му той се възстановява на съдийската си длъжност. Решението на прокурорската колегия за назначаване на контролиращ прокурор е предвидено да се взима с не по-малко от шест гласа, каквото е мнозинството за назначаване на всички прокурори, отново с цел избягване на извънредност.

Г-н Зарков уточни, че предлаганите промени в Закона за съдебната власт са неразривно свързани и затова са в един общ законопроект. Той

посочи, че промените в Закона за съдебната власт са свързани с институционално уреждане на избора и работата на този нов *ad hoc* прокурор. С промените на ЗСВ се въвежда изричното изискване Народното събрание да не избира като членове на Висшия съдебен съвет действащи магистрати, с цел избягване на порочни междуинституционални връзки, в изпълнение на дългогодишни препоръки на Комитета на министрите на Съвета на Европа и на Венецианската комисия с чл. 16 от Закона за съдебната власт. Беше отбелязано, че с тази промяна се цели предотвратяване на известно капсулиране или фактическа доминация на определени фигури във Висшия съдебен съвет.

Предвидено е въвеждането на дългогодишната препоръка на Венецианската комисия, според която изборът и освобождаването на председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд да се осъществява с двойно мнозинство: не по-малко от 13 от членовете на Пленума на ВСС, обикновено мнозинство от 25-те члена и след това с мнозинство от членовете, избрани пряко от съдиите.

Предлага се решението на Пленума на Висшия съдебен съвет, с което се прави предложение до Президента на Републиката за назначаване и освобождаване на главния прокурор да се приема с мнозинство не по-малко от 13 гласа, тоест намаляване на изискуемото в момента мнозинство от 17 гласа.

Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-354-01-5, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 19.04.2023 г., беше представен от г-н Петър Петров, който посочи, че с него се цели постигане на един по-обективен, бърз наказателен процес в неговата досъдебна фаза на производството. Той допълни, че се разширява в максимален обем правото на обвиняемия да обжалва повечето прокурорски актове в досъдебната фаза, например постановлението, с което се отказва събиране на доказателства в досъдебната фаза на процеса, като това гарантира в пълен обем правото на защита на обвиняемите.

Народният представител добави, че се търси бързина в разследването, като се разширяват правомощията на разследващите полицаи в посока те да имат по-голяма оперативна самостоятелност по отношение преценката внасяне на искания за претърсвания и изземвания, както и за прилагане на специални разузнавателни средства, без да се отнема съществуващата възможност и на наблюдаващия прокурор.

Създава се възможност при условията на чл. 212 от Наказателно-процесуалния кодекс разследващите полицаи да могат да започват, да преценяват започването и образуването на досъдебно производство, като се запазва и задължението им те незабавно да сигнализират за това наблюдаващия прокурор.

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-354-01-1, беше представен от народния представител Петър Петров, който посочи, че с него се въвеждат механизми за завишен контрол на дейността на Главния прокурор на Република България и на административните ръководители на органите на съдебната власт.

С проекта се прецизират изискванията за юридически стаж и професионална квалификация на изборните членове на Висшия съдебен съвет от парламентарната квота, като се установяват изисквания за научна степен в областта на публичноправните науки за част от кандидатите и минимален юридически стаж в съдебната власт или в публичноправната сфера.

С проекта на закон се въвежда способ за провеждане на ефективно разследване срещу Главния прокурор на Република България и се регламентира процедура за реализиране на наказателната му отговорност. Предлага се при наличие на достатъчно данни за извършено престъпление от общ характер директорът на Националната следствена служба да образува досъдебно производство и да уведоми Висшия съдебен съвет за временно отстраняване от длъжност на Главния прокурор. Разширяват се правомощията на директора на Националната следствена служба и с образуване на производството той придобива качеството на изпълняващ длъжността прокурор по разследването. Със законопроекта се утвърждава независимостта на Националната следствена служба чрез отделянето ѝ като самостоятелен и независим от прокуратурата орган и се предлагат структурни и организационни промени в следствените служби.

Предвижда се временно отстраняване от длъжност на член на Висшия съдебен съвет, на председателите на върховните съдилища, на Главния прокурор, на прокурора по разследването срещу Главния прокурор или заместниците му до приключване на воденото срещу тях наказателно производство, когато са привлечени като обвиняеми за умишлено престъпление от общ характер.

Подобряват се разпоредбите на дисциплинарното производство и се разширява обхвата на дисциплинарната отговорност, както по отношение

на Главния прокурор, така и по отношение на председателите на върховните съдилища в качеството им на административни ръководители. Въвежда се възможността за налагане на наказание „забележка“ и „дисциплинарно освобождаване от длъжност“ на председателите на върховните съдилища и Главния прокурор, като с цел обезпечаване провеждането на дисциплинарното производство пленумът на Висшия съдебен съвет отстранява от длъжност председателите на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Главния прокурор за срок до три месеца, когато е възбудено дисциплинарно производство по „освобождаване от длъжност“.

От името на вносителите, Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-302-01-18, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г., беше представен от г-н Зарков, който посочи, че с него се урежда правомощието на съответната колегия на Висшия съдебен съвет за приемане на Кодекс за етично поведение на българските съдии, съответно Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи, като се отчитат спецификите на съдийската и прокурорската колегия и различията в професионалния статус и служебните задължения на магистратите. Той уточни, че в едномесечен срок от влизането в сила на закона съответната колегия приема Кодекс за етично поведение и внася етичните правила за одобряване от пленума на Висшия съдебен съвет.

Министърът на правосъдието отбеляза, че в изпълнение на приетата с Националния план за възстановяване и устойчивост реформа за „Противодействие на корупцията“ се укрепва ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет (Инспектората) за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт. Предлага се разширяване на компетентностите на Инспектората чрез предоставянето на възможност за отправяне на предложения пред съответната колегия за прецизиране на етичните правила в съответствие с добрите практики, европейските и международни стандарти, както и се дават правомощия за организиране и провеждане на антикорупционни обучения, обучения за укрепване на почтеността и независимостта на магистратите и за конфликт на интереси. В допълнение към дейността на Инспектората за анализиране и обобщаване на данните от приключените производства се въвежда процедура за редовно отчитане и публикуване на аналитичните резултати, като се въвежда и образец за отчитане на приключването на делата в установените срокове.

Г-н Зарков добави, че предложената обучителна дейност е един инструмент за противодействие на корупцията и средство за повишаване доверието в съдебната система, като уточни, че дейността се провежда независимо от обученията, осъществявани от Националния институт на правосъдието.

Законопроектите съответстват на изискванията на Закона за нормативните актове, указа за неговото прилагане и Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

В изпълнение на разпоредбата на чл. 74, ал. 10 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание по време на обсъждането на законопроектите на първо гласуване се проведе и публичното им обсъждане.

По разглежданите законопроекти в 48-ото Народно събрание са постъпили и подробни писмени становища от Прокуратурата на Република България, Пленума на Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Министерството на правосъдието, Министерството на вътрешните работи, Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства, Омбудсмана на Република България, Националната мрежа за децата, Български център за нестопанско право, УНИЦЕФ, адвокат Елица Буенова и фондация „Български адвокати за правата на човека“.

В настоящата легислатура са постъпили писмени становища от Асоциация „Форум“, Сдружение „Искаме справедливост и сигурност на пътя“ и Инспектората към Висшия съдебен съвет.

След представянето на вносителите думата беше дадена на гостите на заседанието.

В хода на публичното обсъждане заместникът на главния прокурор, г-жа Красимира Филипова изрази положително становище относно Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-3, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.

Г-жа Филипова отбеляза, че голяма част от разпоредбите на Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет са оценени от прокуратурата за дискриминационни и противоречащи на Конституцията на Република България. Тя допълни, че от Прокуратурата на Република България категорично смятат, че така създадените механизми за

разследване на главния прокурор няма да отговорят на решенията на Европейския Съд по правата на човека и на становищата на Венецианската комисия. Г-жа Филипова добави, че предлаганият извънреден правов ред в звената на прокуратурата противоречи на Конституцията на Република България, тъй като и към момента главният прокурор може да бъде разследван във всеки един момент, когато има правни основания за това.

Заместникът на главния прокурор посочи, че отказът за образуване на досъдебно производство, не следва да има съдебен контрол, тъй като в момента в прокуратурата съществува многостепенен контрол, който може да стигне до 5 инстанции. Съдебният контрол не би допринесъл за бързина и справедливост.

Г-жа Филипова уточни, че фигурата на лицето, направило съобщение за извършено престъпление няма как да бъде с еднакви права с пострадалото лице.

В заключение, г-жа Филипова отбеляза, че по законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-302-01-18, с вносител Министерски съвет от прокуратурата изразяват несъгласие с разделянето на Кодекса за етично поведение на българските магистрати на два отделни кодекса.

Заместникът на главния прокурор, г-жа Десислава Пиронева, допълни, че от Прокуратурата на Република България подкрепят изцяло становището на Върховния Касационен съд по Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г. и отбеляза, че становището следва да бъде съобразено от народните представители при обсъждането му в пленарна зала.

Представителите на Висшия адвокатски съвет, Съюза на съдиите в България и Българския институт за правни инициативи изразиха подкрепа относно законопроектите с вносител Министерски съвет.

От името на Камарата на следователите в България, г-н Ясен Тодоров заяви, че се присъединява към опасенията, изразени от прокуратурата. Той изтъкна, че от Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г., не става ясно как и кой образува досъдебното производство срещу главния прокурор.

Г-жа Мария Карагъзова, председател на Асоциация „Форум“ и на Гражданския съвет към Висшия съдебен съвет отбеляза по повод Националния план за възстановяване и устойчивост, че не може да е налице валидно правно основание за получаване на европейски средства, ако тези средства се получават в резултат на поемани обещания за законодателни промени, изначално противоречащи на българската Конституция.

Г-н Емил Иванов от Асоциацията на прокурорите в България посочи, че с връщането на модел съществувал преди 2006 г., се предлагат промени, по които Конституционният съд вече се е произнесъл.

В хода на публичното обсъждане, г-н Емил Дечев – заместник-министър на правосъдието отбеляза, че за разследването на главния прокурор са се опитали максимално да доближат процедурата към общия ред по НПК и има отклонение от него, само където би се стигнало до противоречие с решението „Колеви с/у България“. Г-н Дечев посочи, че решението не следователи, а разследващи полицаи да бъдат разследващи органи в досъдебното производство срещу главния прокурор, е направено заради няколко резолюции на Комитета на министрите на Съвета на Европа, функционалния анализ на прокуратурата, решението „Колеви“, във всички от които се казва, че разследването не може да се извършва от следовател, защото следователите са в кадрова йерархична зависимост от главния прокурор. Той добави, че категорично не е съгласен, че съдията ще осъществява прокурорски функции. Относно съдебния контрол върху отказите да се образува досъдебно производство, г-н Дечев се позова на решение на Съвета на министрите, с което се настоява този механизъм да бъде въведен, като отбеляза, че вече има такъв съдебен контрол върху прекратяването на досъдебното производство, в Закона за специалните разузнавателни средства и подчерта, че от около 120 000 отказа за образуване годишно на вътрешно йерархичен контрол са били подложени едва 7000.

В заключение, г-н Дечев отбеляза, че промяната на изискванията за избор и недопускането на магистрати от парламентарната квота на Висшия съдебен съвет не е дискриминационно, тъй като за магистратите има запазена професионална квота, в която адвокати и научни работници не

могат да се кандидират, като според него идеята е чрез парламентарната квота да се осъществи граждански контрол от квалифицирани юристи.

В обсъждането взеха участие народните представители Петър Петров, Надежда Йорданова, Цвета Рангелова, Петър Кьосев, Десислава Атанасова, Мирослав Иванов, Радомир Чолаков и Мая Димитрова.

Народните представители от ПГ ВЪЗРАЖДАНЕ посочиха, че приемането на внесените от тяхната парламентарна група законопроекти ще допринесе за ефективна съдебната реформа, касаеща контрола върху действията на главния прокурор, като акцентираха върху създадената възможност за неговото временно отстраняване, когато се води дисциплинарно и евентуално наказателно производство по повод изпълнението на служебните му задължения като ръководител на прокуратурата.

Народните представители от ПГ „Продължаваме Промяната-Демократична България“ изразиха своята подкрепа за внесените законопроекти с вносител Министерския съвет, като отбелязаха че проблемът с въвеждането на ефективен механизъм за разследване и търсене на наказателна отговорност на главния прокурор на Република България е установен с влязло в сила решение на Европейския съд по правата на човека през 2009 г. по делото „Колеви“. Те посочиха, че главният прокурор ще бъде разследван от прокурор, който се намира в структурата на действащата прокуратура на Република България, като механизъмът за това предполага той да бъде преди това действащ съдия, временно преназначаван за прокурор, а другите допълнителни гаранции целят да гарантират независимост и ефективност на досъдебното производство, разследването срещу главния прокурор и неговите заместници, и съответно да гарантират един ефективен механизъм за разследване и търсене на наказателна отговорност. Г-н Кьосев отбеляза, че при отказите за образуване на досъдебно производство задължително следва да има съдебен контрол, за да няма незаконосъобразно бездействие на прокуратурата.

Народните представители от ПГ на ГЕРБ-СДС изразиха подкрепа за внесените законопроекти от Министерския съвет, като г-н Чолаков отбеляза, че в лично качество ще подкрепи и законопроектите внесени от ПГ ВЪЗРАЖДАНЕ и няма да подкрепи параграфи от 1 до 6 по законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния

кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет, тъй като не съответстват на концепцията на законопроекта.

В резултат на проведеното обсъждане, Комисията по правни въпроси:

- с 23 гласа „за”, 0 гласа „против“ и 0 гласа „въздържал се” предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-3, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.;
- с 19 гласа „за”, 0 гласа „против“ и 4 гласа „въздържал се” предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-302-01-20, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.;
- с 14 гласа „за”, 0 гласа „против“ и 8 гласа „въздържал се” предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 49-354-01-5, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 19.04.2023 г.;
- с 9 гласа „за”, 3 гласа „против“ и 11 гласа „въздържал се” предлага на Народното събрание да не приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-354-01-1, внесен от Костадин Тодоров Костадинов и група народни представители на 12.04.2023 г. и
- с 19 гласа „за”, 0 гласа „против“ и 4 гласа „въздържал се” предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 49-302-01-18, внесен от Министерски съвет на 13.04.2023 г.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ:**

СТОЮ СТОЕВ